



2.6. ОГЛЯД ТРУПА ТА ОГЛЯД ТРУПА, ПОВ'ЯЗАНИЙ З ЕКСГУМАЦІЄЮ

(ст.ст. 238, 239 КПК України)



слідча (розшукова) дія,
що полягає у вийманні трупа з
місця поховання в землі чи в
іншому місці
з *метою* його огляду та судово-
медичного дослідження





ПІДСТАВА

постанова прокурора (ч. 1 ст. 239 КПК України)



Виконання постанови покладається на службових осіб органів місцевого самоврядування.



У постанові має бути зазначено:

- чий труп підлягає вийманню із місця поховання
- де саме труп похований
- з якою метою необхідна дія
- на кого покладається виконання ексгумації
- день та час її проведення

Відповідно до Закону України «Про поховання та похоронну справу» *місцем поховання* є кладовище, тобто відведена в установленому законом порядку земельна ділянка з облаштованими могилами чи іншими будівлями та спорудами, призначеними для організації поховання померлих та утримання місць поховань.



Питання про ексгумацію трупа погоджується слідчим, прокурором з адміністрацією кладовища та санітарно-епідеміологічною службою.



МЕТА ПРОВЕДЕННЯ:

- здійснення огляду, в тому числі повторний, похованого трупа;
- пред'явлення трупа для впізнання;
- проведення судової експертизи;
- відібрання зразків для проведення експертизи;
- переконатися в тому, що труп, ексгумація якого проводиться, насправді знаходиться в місці поховання;
- вилучити із могили речі чи документи, поховані разом із трупом.



ВИМОГИ (процесуальна форма)

- клопотання слідчого
- постанова прокурора
- залучення судово-медичного експерта або лікаря (бажано хірурга чи патологоанатома)
- залучення не менше двох незаінтересованих осіб (понятих). *Виняток* – застосування безперервного відеозапису ходу проведення дії
- роз'яснення прав та обов'язків учасникам, що передбачені КПК України
- виймання трупа з місця поховання та фіксація всіх дій
- огляд трупа, відбувається з додержанням вимог ст. 238 КПК України (при необхідності пред'явити труп для впізнання (ст. 230 КПК України))

Відповідно до Закону України «Про поховання та похоронну справу» місцем поховання є кладовище, крематорій, колумбарій або інша будівля чи споруда, призначена для організації поховання померлих.

Отже, не є ексгумацією виймання тіла особи з інших місць поховання, зокрема із землі, якщо тіло було закопано з метою приховання кримінального правопорушення, знайденого під час проведення будівельних робіт, пошуково-рятувальних операцій тощо.





ПРАВИЛА ОГЛЯДУ ТРУПА

Не допускати сторонніх осіб для проведення цієї дії.



НЕ торкатися трупа, його одягу, місця навколо нього, поки не буде здійснена його процесуальна фіксація.

Огляд повинен проводити судово-медичний експерт або лікар (якщо не має можливості запросити судово-медичного експерта).

Під час ексгумації судово-медичним експертом можуть бути вилучені зразки тканини і органів або частини трупа, необхідні для проведення експертних досліджень.

У разі необхідності труп може бути доставлений до відповідного експертного закладу (бюро судово-медичної експертизи) для проведення експертизи.

Під час ексгумації трупа з поховання можуть бути вилучені речі, що мають значення для встановлення обставин кримінального правопорушення.





Про виймання трупа з місця поховання, складається протокол у якому зазначається все, що було виявлено, у тій послідовності, в якій це відбувалося, і в тому вигляді, у якому спостерігалось під час проведення слідчої (розшукової) дії.



Якщо при ексгумації вилучалися об'єкти для досліджень, про це зазначається в протоколі.

До протоколу додаються матеріали вимірювання, фотографування, звуко- чи відеозапису, плани і схеми, графічні зображення, відбитки та зліпки.



Після проведення ексгумації і необхідних досліджень, поховання здійснюється в тому самому місці з приведенням могили в попередній стан.

До матеріалів кримінального провадження доцільно долучити довідку щодо того, де, ким та коли проведено поховання трупа, що піддавався ексгумації.





Для проведення судово-медичної експертизи (розтину) або судово-медичного дослідження (зовнішнього огляду) направляються трупи (частини трупів) людей:



- 1) з ознаками насильницької смерті або достатньо обґрунтованої підозри на таку смерть;
- 2) особу яких не встановлено.



При направленні трупа (частини трупа) людини, особу якої не встановлено, для проведення судово-медичного дослідження (зовнішнього огляду) або судово-медичної експертизи (розтину) трупа проводиться дактилоскопіювання.



У протоколі слідчий, прокурор зазначає місце поховання (ділянку, ряд), ознаки і стан могили.
У процесі розкриття могили й виймання труни, судово-медичний експерт повідомляє слідчому для фіксації у протоколі про стан могили і ґрунту, глибину знаходження труни та її стан (наявність або відсутність деформацій, механічних пошкоджень та інших змін, характер оббивки труни, тощо).



Відповідальність за доставку трупа,
його одягу та інших



предметів, що безпосередньо мають відношення до трупа,
у морг покладається на особу, яка призначила експертизу, і здійснюється
бригадами, склад яких відповідно до місцевих умов комплектується з
працівників органів Міністерства внутрішніх справ, або з
працівників інших служб, що спеціалізуються на цьому
(п. 1.9 Правил проведення судово-медичної експертизи (досліджень) трупів у бюро судово-медичної
експертизи, Затверджених Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 17.01.1995 р. № 6)

*Одяг трупа та предмети, що були з ним доставлені,
зберігаються до початку експертизи в тому стані, в
якому вони надійшли до моргу*

(п.1.19 Правила проведення судово-медичної експертизи (досліджень)
трупів у бюро судово-медичної експертизи, Затверджено Наказом
Міністерства охорони здоров'я України від 17.01.1995 р. № 6)



Відповідальність за збереження
речових доказів несе особа,
відповідальна за зберігання речових
доказів органу, де вони зберігаються
(п. 49 Інструкції про порядок вилучення, обліку,
зберігання та передачі речових доказів у
кримінальних справах, цінностей та іншого майна
органами дізнання, досудового слідства і суду,
затверджена спільним Наказом від 27.08.2010
№51/401/649/471/23/125)

